

УДК 342.5:004

ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ Е-УРЯДУВАННЯ У РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Мосій О. Б.

*к.е.н., доцент, Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя, м. Тернопіль*

Струтинська І. В.

*к.е.н., доцент, Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя, м. Тернопіль*

INVESTIGATION OF THE ROLE OF E-GOVERNMENT IN DEVELOPMENT OF LOCAL GOVERNMENT BODIES

Mosiy O. B.

Strutynska I. V.

Анотація. Проведено дослідження процесів е-урядування та аналіз існуючих практик е-урядування в органах місцевого самоврядування, визначено проблеми і перешкоди формуванню е-урядування. Здійснений аналіз сприятиме поширенню досвіду та оптимізації управлінських процесів на рівні місцевого самоврядування і, таким чином, сприятиме розширенню можливостей участі громадян в управлінні державою, вирішенню питань місцевого значення, допоможе Україні зміцнити свої позиції в міжнародних рейтингах розвитку е-урядування.

Ключові слова: електронне урядування, електронні послуги, органи місцевого самоврядування, інновація, інформація, реформа.

Summary. It was explored that e-government contribute to good governance at all levels in the state, and acts as an objective basis for reforms: administrative-

territorial, local self-government, decentralization. The research of e-government processes and analysis of existing e-government practices in local government bodies were conducted. It was established that local self-government bodies actively use new e-government tools. Problems and obstacles to the formation of e-governance were identified. The analysis will promote the dissemination of experience and optimization of management processes at the level of local government and, thus, will promote the empowerment of citizens in governance, addressing issues of local importance, will help Ukraine to strengthen its position in international e-governance development rankings.

Key words: e-government, electronic services, local government bodies, innovation, information, reform.

Постановка проблеми. Електронне урядування виступає об'єктивною підставою проведення реформ: адміністративно-територіальної, місцевого самоврядування, децентралізації. Впровадження системи е-урядування має відбуватися на всіх рівнях управління. Особливої уваги заслуговує місцевий рівень організації публічного управління, адже його належне функціонування забезпечує децентралізацію влади, розширення можливостей участі громадян в управлінні державою, вирішення питань місцевого значення. Це й актуалізує проблему впровадження Е-урядування на місцевому рівні.

Електронне урядування – спосіб організації місцевого самоврядування за допомогою програмно-апаратних засобів та систем локальних інформаційних мереж, що забезпечує відкритість та прозорість функціонування органу місцевого самоврядування, завчасний та повний доступ до інформації щодо діяльності органу, просте і доступне щоденне спілкування з місцевою владою громадян, представників бізнесу та неурядових організацій [5]. Це визначення містить три основних компоненти: 1) підвищення ефективності діяльності органів влади; 2) надання якісних послуг громадянам і вдосконалення процесу управління; 3) впровадження інформаційної системи національного масштабу.

Важливими завданнями електронного урядування є:

- висвітлення діяльності органу місцевого самоврядування через сайти та портали;
- контроль діяльності органу місцевого самоврядування громадянами (публікація проектів рішень, інформування щодо планів розвитку територіальної громади);
- збільшення доступності органу місцевого самоврядування (організація контакт-центрів, створення системи електронного документообігу, створення громадських приймалень);
- централізований облік комунального майна та розрахунок вартості його оренди;
- надання адміністративних послуг населенню та представникам бізнесу в електронному вигляді;
- надання інформації населенню та комунальним підприємствам щодо аварійних та планових робіт на об'єктах комунального господарства міста.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні основи концепції електронної демократії розглядалися у працях відомих вчених Р. Катца, Й. Масуда, М. Пората, Т. Стоуньєра та ін. До проблем упровадження е-урядування як в Україні, так і в інших країнах світу у своїх наукових публікаціях звертались І. Агамірзян, О.Данильян, Д. Дубов, І. Жиляєва, В.Шеверда,

Г. Почепцов, А. Семенченко, П.С. Клімушин, І. Кліменко, О. Юлдашев, С. Чукут. Моніторинг ефективності впровадження системи е-урядування в містах України виконували І.С. Куспляк, О.С. Конотопцев, О.С. Левченко, А.О. Серенок, Т.О. Науменко, А. Й. Яскевич.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження процесів е-урядування та аналіз існуючих практик е-урядування в органах місцевого самоврядування, визначення проблем і перешкод формуванню ефективного е-урядування. Такий аналіз сприятиме поширенню досвіду та оптимізації управлінських процесів на рівні місцевого самоврядування і, таким чином,

допоможе Україні зміцнити свої позиції в міжнародних рейтингах розвитку е-урядування.

Виклад основного матеріалу дослідження. На саміті Організації Об'єднаних Націй, який проходив у вересні 2015 року, світові лідери затвердили дорожню карту сталого розвитку всіх країн на наступні 15 років. Дорожня карта включає 17 цілей і 169 завдань. Однією з цілей є «побудова мирних, справедливих суспільств, які поважають права людини, де всі громадяни приймають участь у соціумі, де діють закон і хороше управління на всіх рівнях, прозорі, ефективні і відповідальні інституції». Погоджено, що хорошему управлінню сприятиме електронне урядування. Електронне урядування означене, як платформа сталого розвитку країн, технологія, яка забезпечує доступ до урядових послуг і баз даних, має на меті покращення життя громадян.

За індексом розвитку електронного урядування (EGDI), що обчислюється раз на два роки, у 2018 році Україна посіла 82 місце серед 193 країн-членів Організації Об'єднаних Націй, погіршивши свій результат на двадцять пунктів – 62 місце у 2016 році. Результатом попередніх років були 87 місце у 2014 році, 68 місце у 2012 році, 54 місце у 2010 році. Серед 43 країн Європи у 2018 році Україна посіла передостаннє – 42 місце [11, с. 240]. В той час, як у рамках реалізації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії, з іншої сторони, Україна має забезпечити комплексний розвиток електронного урядування відповідно до європейських вимог [5].

Індекс розвитку електронного урядування включає три складових: індекс он-лайн сервісів (формується на основі аналізу сайту/порталу уряду країни, сайтів/порталів міністерств, що відповідають за розвиток людського капіталу: охорони здоров'я, освіти, соціального захисту, праці і фінансів), індекс ІТ інфраструктури (відсоток користувачів Інтернет, рівень телефонізації, рівень проникнення мобільного зв'язку, рівень проникнення стаціонарного ширококутного доступу, рівень проникнення безпроводного

широкосмугового доступу), індекс людського капіталу (рівень грамотності, очікувана і середня тривалість навчання, рівень сумарного набору на навчання). Основне відставання України – за он-лайн сервісами та ІТ-інфраструктурою. Це означає, що в Україні не докладаються максимальні зусилля для ефективного та якісного поширення інструментів е-урядування, в інших державах ці процеси відбуваються динамічніше. Відставання України від світових темпів розвитку електронного урядування обумовлене рядом проблем, які узагальнені Концепцією розвитку електронного урядування в Україні [5]. Наведену негативну динаміку можна змінити за умови ефективної роботи та співпраці державних органів, органів місцевого самоврядування, громадян та ІТ-бізнесу, активної підтримки міжнародних партнерів.

Для формування ефективної системи електронного урядування та електронних послуг в Україні Уряд визначив конкретні кроки [9], зокрема:

1. Переведення в електронну форму найбільш важливих публічних послуг.

До сфери публічних послуг віднесені послуги, що надаються органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, які належать до сфери їх управління. У 2016 році було затверджено Концепцію розвитку системи електронних послуг в Україні. Реалізація Концепції передбачена на період до 2020 року та складається з трьох етапів [5].

На першому етапі (2016 - 2017 роки) передбачається: оптимізація порядків надання пріоритетних електронних послуг; формування єдиної інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури надання електронних послуг та визначення єдиних вимог до запровадження електронних послуг; врегулювання на законодавчому рівні застосування альтернативних електронному цифровому підпису схем електронної ідентифікації; розподіл електронних послуг за необхідними рівнями довіри до схем електронної ідентифікації залежно від наслідків, які можуть бути заподіяні у разі компрометації схеми.

На другому етапі (2018-2019 роки) передбачається: оптимізація порядків надання адміністративних послуг; запровадження пріоритетних послуг в електронній формі; широке залучення фізичних та юридичних осіб до використання електронних послуг.

На третьому етапі (2020 рік) передбачається забезпечення надання електронних послуг в усіх сферах суспільного життя, надання інтегрованих електронних послуг, а також запровадження транскордонних електронних послуг.

Слід зауважити, що відповідно до ст. 9 Закону України «Про адміністративні послуги» [3], надання адміністративних послуг фізичним та юридичним особам в електронній формі має здійснюватись через Єдиний державний портал адміністративних послуг kmu.gov.ua, у тому числі через інтегровані з ним інформаційні системи державних органів та органів місцевого самоврядування. На даний час на порталі надається понад 50 електронних послуг, портал має вихід на всі державні органи.

На муніципальному рівні процес надання адміністративних послуг в електронній формі розпочався ще кілька років тому коли окремі міста надали можливість замовляти деякі послуги через особистий кабінет, створений на сайті міської ради. Ряд муніципалітетів мають власні кабінети на волонтерському сайті igov.org.ua через який надають адміністративні послуги. Також в деяких містах можна замовити он-лайн послуги через особистий кабінет користувача на веб-порталі адмінпослуг «Розумне місто».

Кількість послуг відрізняється в кожному місті – від 4-5 послуг до кількох десятків. Дослідження показало, що послуги, що надаються через зазначені ресурси, надаються не в повному обсязі, оскільки немає можливості отримати послугу повністю в дистанційному режимі від замовлення до отримання рішення. Також слід зазначити, що на сьогодні жодна інформаційна система органів місцевого самоврядування не інтегрована до Єдиного державного порталу адміністративних послуг, як того вимагає Закон України «Про адміністративні послуги».

Європейський досвід надання адміністративних послуг в електронній формі свідчить про те, що більшість послуг надається через єдиний загальнодержавний веб-портал надання адміністративних послуг та інтегровані до нього веб-портали надання адміністративних послуг органів місцевого самоврядування, які мають подібний інтерфейс і зовнішню архітектуру сайту, що дає можливість споживачеві послуг легко орієнтуватись та спрощує процедуру отримання необхідної послуги.

Низьким є і рівень готовності до надання адміністративних послуг в електронній формі органів місцевого самоврядування. За результатами громадського моніторингу впровадження до діяльності органів місцевого самоврядування України технологій електронного урядування, на сьогоднішній день не на всіх веб-сайтах органів місцевого самоврядування наявна інформація щодо переліку та опису адміністративних послуг, які надаються міською владою (така інформація відсутня на 6% веб-сайтів органів місцевого самоврядування).

Більшість веб-сайтів органів місцевого самоврядування (70%) надає можливість завантажити бланки заяв, необхідні для одержання адміністративної послуги, проте отримати адміністративні послуги в електронній формі можна лише на 11% веб-сайтів органів місцевого самоврядування. Так само вкрай рідко громадяни мають можливість відслідкувати стан опрацювання заяви на отримання адміністративної послуги (9% веб-сайтів органів місцевого самоврядування) [4].

Розвиток електронних адміністративних послуг в Україні стримує невисокий рівень комп'ютеризації домогосподарств, нерівномірний та недостатній рівень проникнення Інтернет в Україні, недостатній рівень комп'ютерної грамотності, а також обізнаності населення щодо можливостей та переваг отримання адміністративних послуг в електронній формі. Згідно результатів соціологічного дослідження, нині лише половина українців (54,6%) мають вдома комп'ютер [11]. До мережі Інтернет вдома має доступ так само лише половина (51%) населення України. При цьому більшість з тих, хто не

користується Інтернетом, не відчувають в цьому необхідності [13]. Опитування відвідувачів центрів надання адміністративних послуг в п'яти областях України показало, що п'ята частина (20%) респондентів не мають комп'ютера та можливості виходу в Інтернет [14]. Більше половини українських користувачів Інтернет мешкає у містах з населенням понад 1 млн. жителів, сільські мешканці складають лише п'яту частину Інтернет-аудиторії [15].

2. Автоматизація роботи центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП): розроблення програмного забезпечення та їх підключення до базових реєстрів.

На кінець 2018 року в Україні функціонує 778 ЦНАПів і їх кількість щорічно зростає – у 2018 році створено 47 нових ЦНАПів. Реалізується програма з доступності адміністративних послуг громадянам в об'єднаних територіальних громадах, де на кінець 2018 року нараховувалось 125 ЦНАПів. Процес розбудови мережі ЦНАПів по країні триває. Кількість наданих ними послуг у 2018 році становила 14 млн. (57 тис. послуг надається через ЦНАПи щодня), що на 23% більше порівняно з попереднім роком. Надання он-лайн послуг ЦНАПами поки що утруднено через те, що процес їх підключення до державних реєстрів все ще триває: 90,1% ЦНАПів підключені до державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських організацій; 92,7% ЦНАПів підключені до державного реєстру речових прав на нерухоме майно; 20,6% ЦНАПів підключені до державного земельного кадастру; 15,8% ЦНАПів підключені до єдиного державного демографічного реєстру.

На даний час майже 75–80% ЦНАПів поки що не мають інформаційних систем управління процесом надання послуг, які б значно покращили ефективність роботи з обслуговування громадян. Державне агентство з питань електронного урядування України ініціювало впровадження типової інформаційної системи «Вулик» для забезпечення єдиних високих стандартів роботи ЦНАПів по всій території України. Інформаційна система «Вулик»

підвищить доступність та якість адміністративних послуг, які надаються ЦНАПами, та забезпечить надійне зберігання і захист інформації.

3. Визначення конкретних завдань та чіткого плану розвитку відкритих даних.

У 2017 році прийнято 835 постанову Уряду, яка передбачає оприлюднення державними органами понад 600 наборів даних. Відкриті дані потрібні бізнесу, громадським організаціям, журналістам. Відкриті дані вже принесла понад 700 млн. дол. або 0,67% ВВП до економіки країни у 2017 році. Якщо рух за відкриті дані й далі набиратиме обертів в Україні, то до 2025 року це може принести економіці до 1,4 млрд. дол. або 0,92% ВВП країни завдяки сукупності прямих і непрямих впливів. У Європейському Союзі розмір ринку на основі відкритих даних наприкінці 2015 році оцінювався в 55,3 млрд. євро [4, с. 6].

У 2017 році Україна зайняла у світовому рейтингу відкритості державних даних Global Open Data Index, який складає міжнародна неурядова організація Open Knowledge International, 31 місце з 94 країн світу і покращила свій результат на 23 позиції порівняно з 2016 роком. Важливими чинниками збільшення відкритості стали відкритість державного бюджету, дані про державні закупівлі, єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців, громадських формувань та національного законодавства. Щоб підвищити показники 2018 року, потрібно фокусуватися на відкритті даних у сферах екології, земельних відносин та охорони здоров'я [10].

4. Модернізація державного веб-порталу відкритих даних data.gov.ua.

Єдиний державний портал відкритих даних був розроблений ще в 2014 році. В 2016 році на порталі з'явилися перші набори відкритих даних. В 2018 році портал був модернізований та запущений в тестову експлуатацію. На порталі доступні 35000 наборів даних від 2000 установ [4, с. 19]. Завдяки технічним можливостям оновленого сайту data.gov.ua. українські дані автоматично, як і дані інших країн ЄС, потрапляють на європейський портал.

Таким чином, Україна стає частиною єдиного європейського інформаційного простору і ще більше наближається до інтеграції з Євросоюзом.

Відкриття даних на місцевому рівні особливо актуальне для реформи децентралізації, воно сприяє підвищенню рівня контролю за діяльністю місцевої влади та спрощує доступ для громадян до необхідної інформації чи послуг. На основі відкритих даних можуть бути створені проекти, наприклад, «Opendatabot» використовує відкриті дані для того, щоб захистити український бізнес від рейдерських захоплень; «Clarity project» аналізує дані публічних закупівель Prozorro; «Антикорупційна карта ремонтів» дозволяє зрозуміти, на ремонт яких об'єктів виділені бюджетні кошти; «Texty» використовують відкриті дані для журналістських розслідувань та інші.

Деякі міста почали розробку місцевих веб-порталів відкритих даних. Локальні портали є важливими, бо надають доступ до актуальних для громадян даних, наприклад: де припаркувати автомобіль, де придбати товар, як ефективніше доїхати до пункту призначення. Регіональні розробки, програми, проекти згодом можуть бути поширені в державі як кращі практики управління. Ініціатива, яка йде від органів місцевого самоврядування, є дуже важливою у розвитку електронної демократії, виробленні єдиних підходів до е-урядування. Україна досягла значного поступу в оприлюдненні відкритих даних і це сприяло підвищенню ефективності та економії коштів, а також появі нових сервісів, нових бізнес-моделей і ефективніших ринків.

5. Запровадження системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів.

Триває впровадження системи електронної взаємодії державних реєстрів «Трембіта». Система «Трембіта» – це сучасне організаційно-технічне рішення, яке дозволяє будувати безпечні інформаційні міжвідомчі взаємодії державним органам та органам місцевого самоврядування через Інтернет шляхом обміну електронними повідомленнями між їх інформаційними системами. В цьому напрямку Україна використовує досвід Естонії – країни, яка має найбільш досконалу в світі систему електронного урядування. До кінця 2018 року

Державне агентство з питань електронного урядування України має на меті підключити до електронної взаємодії 20 базових реєстрів, що дозволить оптимізувати надання послуг.

6. Модернізація Національного реєстру електронних інформаційних ресурсів.

7. Розвиток міжвідомчого електронного документообігу: забезпечення здійснення обміну документами між центральними органами виконавчої влади виключно в електронній формі.

Основою нового формату роботи держустанов є впровадження е-документообігу. У 2016 році Уряд ухвалив рішення щодо переходу всіх центральних органів влади на електронний документообіг. З того часу за два роки понад 70 центральних органів влади стали на 80% обмінюватися листуванням в електронній формі, щодня коло 4000 документів пересилається виключно в електронній формі. У 2017 році всі обласні держадміністрації перейшли на е-документообіг. У 2018 року тривав перехід районних адміністрацій та органів місцевого самоврядування на електронний документообіг [7].

Система внутрішнього електронного документообігу, що охоплює усі етапи від створення документів до відправлення, запроваджена у половині органів місцевого самоврядування (46%). При цьому лише у 13% з них до системи електронного документообігу підключені усі структурні підрозділи. Електронні архіви вхідної та вихідної документації створено лише у третині (32%) міських рад. Низьким також є рівень захисту інформації в системі: для обміну електронними документами з іншими державними організаціями лише чверть органів місцевого самоврядування використовують захищені канали зв'язку [6], інші використовують електронну пошту. Не використовуються додаткові інструменти захисту й при взаємодії із зовнішніми користувачами. Так, жоден центр надання адміністративних послуг, який надає громадянам адміністративні послуги он-лайн, не використовує цифрові підписи для зовнішніх користувачів [7]. Недостатня увага також приділяється навчанню

співробітників органів місцевого самоврядування роботі у системі електронного документообігу, підвищенню кваліфікації з питань електронного урядування (така робота проводиться лише у 38% міських рад [6]).

8. Запровадження інструментів електронної ідентифікації.

Крім запровадження паспорту нового зразка у вигляді ID-картки, розпочато проект мобільної ідентифікації MobileID, а також успішно працює BankID. Проте дослідження показало, що тільки незначний відсоток населення користується інструментами електронної ідентифікації внаслідок невисокого рівня комп'ютеризації домогосподарств, нерівномірного та недостатнього рівня проникнення Інтернету в Україні, недостатнього рівня комп'ютерної грамотності громадян.

9. Удосконалення Національної програми інформатизації.

10. Запровадження єдиного веб-порталу електронного урядування my.gov.ua.

На цьому порталі зібрані всі доступні електронні послуги, а до кінця 2018 року їх нараховується вже більше сотні.

11. Затвердження плану заходів із стимулювання та підтримки запровадження технології блокчейн у сфері державного управління та інших сферах.

Блокчейн – це технологія, яка дає можливість більш надійно зберігати інформацію, завдяки їй скорочуються ризики підробки даних, зменшуються операційні витрати, а також знижується рівень корупції. Україна потрапила до списку 14 країн-лідерів із впровадження блокчейну. На блокчейн-платформу переведено земельний кадастр та систему держзакупівель «Сетам», яка займається реалізацією арештованого, конфіскованого та заставного майна банкрутів. Учасники Всесвітнього економічного форуму-2017 вважають, що технологія блокчейн активно використовуватиметься провідними країнами у сфері державних послуг уже до 2023 року.

12. Розширення функціональних можливостей Єдиного державного порталу адміністративних послуг (kmu.gov.ua) та інтеграція до нього інформаційних систем державних органів та органів місцевого самоврядування.

Варто зазначити, що Україні виділяється великий обсяг коштів Європейським Союзом, США через різні міжнародні програми та проекти. Станом на липень 2018 року у Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України зареєстровано 407 проектів міжнародної допомоги на загальну суму 5,6 млрд. доларів США. За останні три роки Україні ЄС надав 12 млрд. євро. Більшість проектів з е-урядування в Україні реалізуються за участю міжнародних партнерів, але часто бракує спеціалістів, які б підготували якісні проекти, щоб максимально ефективно використати ці кошти. На цьому мають зосередити увагу органи місцевого самоврядування, виконавча влада, наука та бізнес щоб разом скористатися такими можливостями.

Існуючі регіональні розробки, програми, інформаційно-комунікаційні технології згодом можуть бути поширені в державі як кращі практики управління:

- в рамках програми EGAP створили і запустили «конструктор» для створення сайтів, який дозволяє швидко, без програмування, налаштувати та легко вести сучасний веб-сайт для об'єднаної територіальної громади. Сайти також мають адаптацію до мобільних пристроїв. Поки що проект запущено в одному з цільових регіонів роботи програми – Дніпропетровській області, з використанням системи вже створено 54 сайти. Далі проект буде масштабуватись на інші чотири цільові регіони програми EGAP, і, якщо буде зацікавленість, то на всю Україну [6];

- Міська рада Дрогобича з 2015 року впроваджує проект, спрямований на реалізацію стратегії сталого розвитку через поєднання інструментів електронного урядування, електронної демократії, демократії участі, SmartCity, стратегування і політики відкритих даних. Загалом, у 2016-2017 роках у Дрогобичі реалізовано проектів на суму більше 25 млн. грн. Завдяки проекту місто увійшло до десятки найбільш прозорих міст України (за даними

Transparency International Ukraine). Інноваційний інструмент сталого розвитку громади «Дрогобич – Smart City» став найбільш популярним засобом комунікації влади та громади, системою розподілу міських ресурсів і співфінансування. Міська влада Дрогобича ділиться цією практикою з іншими містами та об'єднаними територіальними громадами [1, с. 21];

- Міська рада Івано-Франківська реалізувала проект впровадження електронних сервісів та нових технологій для забезпечення відкритості влади і вільного доступу до інформації усіх категорій населення. Запущені портали «Голос громади», «Доступний Івано-Франківськ» не мають аналогів в Україні. Портал «Голос громади» дає можливість громадянам через інтерактивне голосування впливати на рішення, які приймає влада, брати участь в управлінні містом та плануванні розвитку територій. Портал «Доступний Івано-Франківськ» дозволяє систематизувати та поширювати інформацію про доступність міських об'єктів для людей з обмеженими можливостями. Експерти проекту USAID «Громадяни в дії» провели дослідження «Індекс демократичності міст» та оцінили наскільки найбільші українські міста відповідають європейським стандартам відкритості, прозорості та підзвітності влади. У 2016 році Івано-Франківськ увійшов до трійки найдемократичніших міст, зайняв друге місце за взаємодією влади і громади серед 48 міст України [2, с. 8].

Висновки з проведеного дослідження. В Україні незважаючи на складну політичну та економічну ситуацію, органами місцевого самоврядування активно використовуються нові інструменти е-урядування. Регіональні розробки, програми, проекти згодом можуть бути поширені в державі як кращі практики управління. Ініціатива яка йде від органів місцевого самоврядування є дуже важливою у розвитку електронної демократії, виробленні єдиних підходів до е-урядування у державі. Україна досягла значного поступу в оприлюдненні відкритих даних і це сприяло підвищенню ефективності і економії коштів, а також появі нових сервісів, нових бізнес-моделей і ефективніших ринків.

Однак поряд з позитивними змінами існує і ряд проблем:

- обмежений або відсутній доступ громадянам та бізнесу до інформаційних ресурсів;
- слабка взаємодія органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо впровадження е-урядування;
- процес впровадження е-урядування на регіональних рівнях все ще є хаотичним, нерівномірним та потребує державного регулювання;
- створення ефективної екосистеми відкритих даних потребує спеціалістів з кращими навичками збору, використання і аналізу даних;
- повноцінний перехід на електронний формат для багатьох установ залишається викликом через високий рівень бюрократії державних органів влади, та відсутність взаємодії між різними системами надання е-послуг;
- фінансові обмеження щодо закупівлі телекомунікаційного обладнання та програмного забезпечення, а також щодо утримання кваліфікованих ІТ-спеціалістів;
- недостатньо уваги приділяється навчанню співробітників органів місцевого самоврядування роботі в системі електронного документообігу, підвищенню кваліфікації з питань е-урядування.

Література

1. Абрам'юк І.С., Юрченко М.М., Яровенко Н.П. *Збірка практик-переможців конкурсу «Країні практики місцевого самоврядування» 2017 року*. М-во регіон. розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Рада Європи. Київ. 2018. 110 с.
2. Дослідження «Індекс демократичності міст» проведене в рамках проекту USAID «Громадяни в дії». 2016. 375 с. URL https://drive.google.com/file/d/0B8u_pYIkoApyV1NfMnZuaXpUak0/view (дата звернення 18.02.2019).
3. Закон України «Про адміністративні послуги». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17> (дата звернення 5.04.2019).
4. Ковальчук А., Ханжин В., Кудлатський Я. Економічний потенціал відкритих даних для України. 2018. URL: <http://tapas.org.ua/> (дата звернення 4.01.2019).
5. Концепція розвитку електронного урядування в Україні. 20 вересня 2017 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80#n14> (дата звернення 13.03.2019).
6. Новий сайт громади за день: вже 54 ОТГ безкоштовно отримали сучасні сайти. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/9645> (дата звернення 2.03.2019).
7. План заходів з реалізації Концепції розвитку електронного урядування в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 р. № 617-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/617-2018-%D1%80> (дата звернення 3.03.2019).
8. План пріоритетних дій Уряду на 2018 рік. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-planu-prioritetnih-dij-uryadu-na-2018-rik> (дата звернення 12.02.2019).

9. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020». URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (дата звернення 2.04.2019).
10. Global Open Data Index. URL: <https://index.okfn.org/place/ua/> (дата звернення 15.02.2019).
11. United Nations E-Government Survey 2018: Gearing e-government to support transformation towards sustainable and resilient societies. New York, 2018. 269 p. URL: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2018> (дата звернення 15.02.2019).